

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 25.

Régi és új birtok.

Mióta divat lett a szociális bajokkal foglalkozni, azóta egyre-másra terem a sok csoda doktor, felcser, kuruzsló és ajánlgatja a maga csalhatatlan szereit, mely után nem lesz többé kopasz fő, illetőleg elmulnak a bajok szépen. Az ajánlott orvossággal való bánásmód különbözik ugyan egymástól, de egyben megegyeznek, hogy a szérum a nagybirtokból van csapolva.

A nép föld-éhes, tehát — földet kell nekik adni. Ez csak világos. A nagybirtokosoknak van földjük, tehát innen kell adni, ez még világosabb. Ha aztán ki lesz osztva a nagybirtok és hitbizomány és a nép újból éhes lesz, akkor majd másodsor nem lesz honnan csillapítani és éhségét, ez a legvilágosabb.

Hanem azért tetszetős a theoria. Mobilizálni kell a nagybirtokokat, hogy jusson másnak is. Különösen, ha egyházi javakról van szó, hogy zugnak az argumentumok! Szinte bámul az ember, hogy az egyháziak még rendelkezni is mernek a tulajdonukkal, pedig nem is mostan nyerték börtön, vagy egyéb manipuláció, hanem csak évszázados szolgálataik elismeréseként. Hajh! erre már nem csak a nép éhes, illetőleg erre nem a nép éhes; mire a tál az asztal végre kerül kiszokták szedni a püspök falatkát a feljebb ülők.

Mennyi támadást olvasunk nap, mint

nap a nemzet ősi főnemessége, a papság, sőt ha éppen lehet, az uralkodóház iránt is némely *loyalis* lapban. Egy főhercegnő hibázik — szenzációs leleplezések folynak róla heteken keresztül, persze loyaltáshól. Valamelyik főnemesről van szó? mily özöne a jelzőknek és gyanúsításoknak, csupa hazafiságból persze. Az egyháziak irnak? Micsoda gyűlölet? csupa liberális türelemből. Miért van ez így?

Mert itt van még ősi nimbus és ősi vagyon s akik nem részesedhetnek benne, legalább meg czibálni próbálják, az mellesleg, hogy ezek nimbusa a hazára sugárzik és vagyona a mi fajunk vagyona.

Hanem az új foglalók jobb elbánásban részesülnek. Ezeknek nincs nimbusuk, sőt amijük volna, azt is letagadják, bizonyos pénznek, bizonyos szagát. Vagyonukat modern eszközökkel szerzik és elveik, hazafiasságukkal együtt teljesen modern. Semmi antik, ősi érzés, vagy elv.

Hogyan is nő az új vagyon?

A hivatalos lap 22—24. számaiban hét rendes hasábot kitevő árverési hirdetményt közöl Jäger Dávid terhére, kit 1100 forintért pereltek be a Vincz Gyula örökösei. Több mint 400 ingatlan jut kótyavetyére, melyből 223 esetben $\frac{1}{8}$ rész, a többiben az egész, a társtulajdonosoké is árverésre kerül, a végrehajtásokról intézkedő örök szép törvényünk 1881-ben hozott 60. t.-cikk 156. §. a) pontja értelmében.

Hogyan került ez a 400 ingatlan Jäger ur kezébe?

A liberalizmusnak eredendő büne a

szocializmusban, a földbirtokok végtelen parcellázásának és abszolút elterhelhetőségének megengedése. A mármarosai nép, kik közt Jäger él igen kis igényű nép és mégis tönkre megy, tönkre kell mennie a földbirtok abszolút mobilizációja folytán, még uzsorázás segítsége nélkül is. Így még hamarabb.

Ez az árverési hirdetmény sok mindent megmagyaráz. 112 esetben az $\frac{1}{8}$ rész ingatlan kikiáltási ára 1 forint, tehát az össz érték 8 forint. Ha ez földben van, bizony annyi mint semmi, ha házban, akkor annyit ér, hogy éjjelre van hol meghuznia magát a szegény parasztnak.

Alsó-Rónán, de Mármarosban majd mindenütt a falu fele lakossága zsidó, másik része ruthén, oláh, kevés magyar és német. Pénzkölcsönzéssel csak a zsidó foglalkozik, szükség esetén, tehát ehez fordulnak p. o. Jäger urhoz. Ez ad is kölcsön, aztán betábláztatja az adós részére, vagy átírja annak részét a maga nevére, mit az adós meg sem érez, mert ha földet iratott át, abból ugy sem tudott eddig sem megélni a paraszt, ha pedig ház-részt, azt sem bánja, mert Jäger nem kergeti ki az adóst a lakásból, a mennyiben 400 helyen nem lakhat, ellenben a lakhatásért 400 helyről kap némi kis szolgálmányt. Egy-egy házat 8-an is birnak, a fenti esetben Jäger a nyolczadik és ezen czimen rettegett ura az egész háznak s mert Alsó-Róna alig 300 házból áll, 4000 hold határral, a 400 betáblázott rész után az egész falunak mindenestől.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A titkárok.

Irtá: Thüry László.

Borsodyné rózsaszín függönyös, ibolya illatu kis szalonja sohasem látta még olyan kedvetlennek sem Borsody Irmát, sem Bernáth Bandit, mint ma. Irma durczás, Bandi mogorva, s hangulatokból látszik, hogy most az egyszer komolyan neheztelnek egymásra. Irmuska sötét szeméből eltűnt a dévaj csillogás, mely jókedvét a komolyság hozza egyáltalán nem illő árca alatt is el szokta árulni. Bandi meg valószínűs zsörtölődő, ráncos szemöldökű öreg ur, mint Irma megjegyezte; — dehogyan rándulna meg, mint máskor, az a kis kaczkias fekete bajusz az elfojtott nevetéstől.

De azért az aggodás tükröződik vissza mind a két fiatal arczon. Félnék, remegnek, hogy haraggal kell elválniok; érzik, hogy ha most meg nem engesztelik egymást, úgy nagy idő, sok fájdalommal, nehéz búval terhelt idő telhetik el, míg ismét erejük lesz hozzá.

És akkor vége lesz a titkárságnak, az örök jó barátságának, a mely megkönnyítette reájuk nézve az ifju szivekre nehezkedni szokott csa-

pások terhét, s a mely kellemes, barátságos órákat varázsolt elő számukra az unalmas napok lomha perceiből.

Még serdülő gyermekkorukban meg fogadták, hogy örökké jó barátok lesznek, semmit egymás előtt el nem titkolnak, örömet és bánatot megosztanak, segítik, támogatják és védik egymást. Nem volt meggondolatlan, gyermekes fogadás, meglátszott abból, hogy megtartották.

Erre gondolkodnak most mind a ketten, amint hallgatva néznek jobbra-balra, kerülve egymás tekintetét.

Szeretnék egymásnak szemére vetni eddigi bizalmukat, szívből jövő jóakarukat, szeretetüket, melyet most ilyen hálátlansággal fizetnek vissza, de, — nem merik; félnék, tartózkodnak a nyílt, őszinte szótól.

Milyen őszinte, jóakaró is tudott lenni Bandi még nem is nagyon régen, a mikor megsugta Irmának, hogy Örvéni Kálmán halálosan szereti, s mennyi édes, boldog percet szerzett ez időtől fogva kis szöke unokatestvérének mindennapi bizalmas közléseivel.

S nem Irma volt-e az, aki Bandinak mindig idejekorán megsugta, ha Lenke látogatóba jött, s nem ő tette-e verőfényessé jogászletének semmittevésben eltöltött napjait.

Igaz, hogy e tekintetben az egymásraült-

ságnak hamarosan vége lett. Az első szerelem búbajos varázsa észrevetlenül eltűnt sziveikből, a szenvedélyek tusája, harcra nélkül, mint eltűnik, elpárolog a fűszálakon ezer színben ragyogó harmatcsepp derengő, rózsaszín hajnalhasadáskor. Olyan az első szerelem, mint a tavaszi lepke élete. Tartós, józan ítéletnek kell megelőznie, hogy a szerelem állandó és áldást-hozó lehessen.

A két fiatal szív kölcsönös bizalma megmaradt azért továbbra is.

Ma aztán megfordult minden.

Bandi szokása szerint ma is bekopogtatott Borsodnyékhöz egy pár szóra. Irma csakhamar a zongorához ült, míg Bandi szokott helyére a szegletben levő kis puffra telepedett le.

Irmának máskor fehér arcát most rózsás pir öntötte el. Észrevehető volt, hogy nyugtalan, izgatott. Valamit, de bizonyosan valami nagyot tervezett mára. Nagy, selymes árnyékos pillái alól lopva tekintgetett át titkárjára.

Bandi sem volt nyugodt, mint rendesen. Fekete szeméi delejes fényben csillantak meg, amint tekintete Irma nagy sötét szeméire, hullámos szöke hajára tévedt.

Egyszer csak elfutott valami verssor Irmuska kis ajkairól, lágyan, édesen olvadva bele a zongora érczes hangjába:

SZALMAKALAP

készítményeimet a
t. vevőközönség
kényelmére

REICHARD

áruházában

Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület,

helyeztem el, hol egyes darabok is
gyári árral árusítottak.

Tisztelettel

FRIEDLÄNDER HERMANN.

Telephon összeköttetés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

De ez egyideig nem baj. A parasztnak egyéb dolga van, mint a törvényeket bujni, tutajozni kell, követ törni, meg a medvével birkózni a kecskéjéért s így nem is gondolja, hogy baj lesz.

Egyszer csak beperelik Jägert potom 1100 forintért. Jäger nem fizet. Exequálják a tulajdonát képező $\frac{1}{8}$ -adokat, s mert egy rész sem haladja meg a 200 illetve 500 frtot, tehát nemcsak az $\frac{1}{8}$ -ad, hanem az egészet, ha a többi részen meg nem veszi a követelést. De honnan vegye?

Megütik hát a dobot s a birtok-részek elkelnek. A vételért felosztják lelkiismeretesen 8 részre, 1 rész Jäger után esik az adósság törlesztésébe, 7 részt pedig a 7 társtulajdonos markába nyomnak s még csak a végrehajtási költségeket sem vonják le belőle.

Az új tulajdonos aztán beköltözik az új szerzett vagyonba, a régié pedig 10—20 forinttal a markukban kidobtatnak az Isten szabad ege alá, anélkül, hogy tudnák miért, mikor nem ők, csak Jäger tartozott.

Magyarázhatják ezeknek aztán a $\S$ -t, hogy rendbe ment itt minden, ezek meg nem értik ezt a rendet, de magam sem, mert itt nem rendet, de egy koldussá tett falut látok.

Vajjon ez a nép nem lesz-e éhes? Földéhes és kenyéréhes? Ha van anynyija, ki megy Amerikába vagy Oláhországba, ha nincs, akkor itt éheznek és itt zavarog.

Most kell a szerum. Csapoljuk meg a ki nem kezdhető nagy birtokot. Földéhes a nép — elő ti urak — földet nekik, a ti fajotok, a ti véretek kér. S ha kapnak földet? Bizony meg fog jelenni ismét majd később egy új 7 hasábos hirdetés, talán aki ellen jelzi a végrehajtást az más név lesz, de aki megint éhes marad az ismét a nép lesz. Akkor újból kezdjük a komédiát, jöjj! ősi birtok és építsd az ujat.

Kinek lesz haszna a földosztásból? Ki pusztul, ki növekszik a szociális bajok közepette? Gondolkozni kell erről. Uzsora-törvényt a nép védelmére! Megél ez a nép, csak ki ne szipolyozná a vérét.
P—y.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 25.

Hétfő van és mindazonáltal zsúfolt ház.

Mit jelentsen honatyáink ez érdeklődése, miért a folyosókon a nagy sürgés-forgás?

Ugy látszik, hogy zivatar van készülődben és egy titkos kéz jónak látta a hősi hadfiakat berendelni.

És a fegyelmezett sereg bevonult, hogy a »jog és igazság« mellett érveljenek, avagy ellene harcoljanak, mert hát a szegény vitézek még azzal sincsenek tisztában, hogy a hadvezér az egyes pontoknál vajjon mit akar.

A hadvezér arca azonban derült és több mint bizonyos, hogy a tömeg a hadvezér zászlaját diadalra vezeti.

Az ütközet kezdetét veszi; ám nézzük lefolyását.

Láng Lajos elnök fél 11 után megnyitja az ülést, hitelesíti a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Rossival.

Barcsay Kálmán igazoló bizottsági előadó beterjesztette a Rossival várnai mandátumát igazoló ítéletet. Buzáth indítványára felolvassák Justh Gyula és Tomcsányi László különvéleményét, kik a vizsgálat elrendelését követelték. Rakovszky jegyző felolvassa a különvéleményeket, aztán Láng elnök Rossivalt igazolt képviselőnek jelenti ki.

Napirenden van

a kongrua részletes tárgyalása.

Molnár János: Az első szakaszt, mely arról szól, hogy a legszűkebb viszonyok közt élő katolikus lelkészek számára, addig, míg az ő kongruájukat rendezik, külön összeget vesznek fel, nem fogadja el, mert ő fél az állam beavatkozásától az egyház ügyeibe. A miniszter gondolkodását eléggé jellemzi Posch tanár esete.

Faeder Rezső: A szakaszokról azt hitte, hogy a létminimumot a katolikus lelkészekre is kiterjesztik. Ez őt nyugtalanította. A miniszter szombati beszéde azonban felvilágosította, hogy itt nem kongruáról, fizetési kiegészítésről, hanem segélyezésről van szó. Félreértés elkerülése céljából e helyesebb értelemben módosítást nyújt be.

Wlassics Gyula: Molnár Jánosnak felelve kijelenti, hogy az állam felügyeleti jogából semmit sem enged. A mi Posch tanár esetét illeti, addig míg törvény van, mely megengedi a felekezeten kívül állást, nem korlátozhatja a tanár

egyéni szabadságát. Pader módosítását nem fogadja el, mert a szakasz a legkisebb kétséget sem támaszthatja az iránt, hogy itt nem általános fizetés kiegészítésről van szó.

A többség változatlanul fogadja el a szakaszt.

A második szakasznál, mely a 800 és 400 forintos kiegészítésről szól, Sággy Gyula előbb foglalkozik Mezei Mór multkori beszédjével, aztán módosítást nyújt be, hogy a 400 forintos tétel — mely a nemkvalifikált lelkészek jövedelmének kiegészítése — egyszerűen hagyják ki a szakaszból.

Beszélhet-e Bartha?

Bartha Ödön: Reflektál Buzáth szombati szavaira, melyekben azt állította, hogy az orthodox zsidó rabbiknak abszolút hatalmuk van. Ez a felekezeti gyűlölség hangja és nem felel meg a valóságnak. Kérde tőle, ki az a 45 görög katolikus pap, a ki Beregben néppártinak vallotta magát és a kormány őket jelen javaslatl elpártolásra kényszerítette? A szakaszt — mint egyáltalán az egész törvényjavaslatot — el nem fogadja, mert ő megalkuvást a 48-iki törvényekkel el nem fogad.

Szólv ezután az autonómia sérelméről beszél, kétszer is előrebocsátva, hogy ő a Ház engedelmet kéri, ha e tárgyra is kitér.

Elnök kéri a szólvot, hogy ne terjeszkedjék ki az általános vitára.

Bartha Ödön: Kétszer is kértem engedelmet.

Elnök: Egyszer sem kért.

Bartha Ödön: Én azt kértem, hogy a másik szakasz keretében, minthogy ez reá vonatkozik, az autonóm jogok sérelméről szólhassak. (Zaj a baloldalon: Joga van!)

Elnök: Hát előbb a kérelmet szavazásra bocsájtom. (Viharos felkiáltások balról: Nem is kell engedelmet kérnie! beszélhet a szakaszhoz.)

Bartha: Én csak azt kértem, hogy ne korlátozzák szólásszabadságomat és ne kényszerítsenek arra, hogy mint a verki folyton emlegessem a második szakaszt. (Leül.)

Olay, Polónyi és sok más ellenzéki képviselő szót kér a házszabályokhoz.

Olay Lajos szerint Bartha a második szakaszból kifolyólag beszél az autonóm jogok sérelméről s így van joga szólni engedelem nélkül.

Polónyi: Barthanak feltétlenül joga van szólni, akár van vele az elnök bizodalmi érintkezésbe, akár nincs. Kéri térjenek a dolog felett napirendre és Bartha folytassa beszédjét.

Elnök: Maga Bartha is többször kérte, hogy beszélhessen általánosságban.

Kéri-e Bartha a szólvási jogot? (Nagy zaj. Nem kéri. Jussa van!)

Olay (felugrva): Mikor ez az elnök, mindig ilyen bajt csinál.

Őszi szellő pergeti a levelet.

Őszi szellő, pergő levél

Miről susog, miről beszél?

Mind azt sugja, mondogatja,

Hogy engem a barna legény nem szeret.

Ha Irmának e perczen bátorsága lett volna feltekinteni, talán azonnal tisztába jött volna Bandival. — Az ideges mozdulat azonban csak egy pillanatig tartott. A következő perczen már hideg közönnnyel szólt oda Irmának.

— Irmus! Te alig egy pár héttel ezelőtt még szőke legényről daloltál. Nagyon felületes, csapodár, állhatatlan a te szived, úgy gondolom. — Különbem nekem mindegy. Kiért rajongsz jelenleg, ha kérdeznem megengeded?

Úgy kellett lenni, hogy Irmuska már ekkor elvesztette bátorságát előre kiesztelt tervéhez, mert csak annyit mondott zavarában, mélyen elpirulva és szeméit lesütve, hogy

— Valakiért!

Bandi valósággal meghökkenett e váratlan feleletre. Mindent várt egyebet csak ezt nem. Tehát olyan titokról van szó, amit még neki sem szabad tudnia. Otthellói tűz villant fel szemében, felemelkedett s megfogta a bársonyos, kis kezét:

— Irma! Te eddig mindent elmondtál nekem. Ha azt meg nem mondod, örökre meg fogok reád haragudni!

Csend következett. Égő pir lepte el a lány

arcát. Úgy látszott, mintha erejét veszítette volna egy pillanatra. Aztán határozottan felel:

— Nem, Bandi! Mindent elmondok, mindent, ha kívánod, de ezt az egyet nem mondom meg, — talán soha . . .

Aztán átmentek a nagy ódon butorzatú ebédlőbe. A nagy porcellánkályha mellett egy kis asztalka és két karosszék állott. Örökké kedves, emlékezetes hely mindkettőjükre. Itt mondták el egymásnak évek óta, a mi szívükön feküdt, a mi megaranyozta, vagy elhomályosította reájuk nézve a nap sugarát.

Osztónszerüleg ide telepedtek le. Hátha megjelenik itt ismét a jó szellem, a mely sziveiket összekapcsolta.

Egy ideig némán ültek, s nézték a parázs fénylő szípkáit.

— Vessek kártyát? szólalt meg félénken Irmuska.

— Nem bánom. Ha örömeöd telik benne.

Irmuska szomorú tekintettel kezdett neki. Egymás alá rakosgatta az ászokat és királyokat. Mindeniknek adott egy női nevet, leginkább olyat, a kivel Bandi szinpatirozott. Aztán megkeverte a kártyát. Egyszerű az egész jövendőmondás: A melyik mellé legutóljára kerül a megfelelő alsó vagy felső, azt fogja Bandi ol-tárhoz vezetni. A legelső király rendszeren nem kapott nevet. Ez ismeretlen volt.

Annyi jó órát eltöltöttek már az ilyen ártatlan gyermekjátékkal.

Ma ez sem vált be. Úgy látszott, hogy a gyermekjáték komolylyá változott.

Utolsónak az ismeretlen jött ki, s Bandi most az egyszer nem mondta meg, hogy kit gondolt alatta.

— Tehát nem mondd meg Bandi? Jól van. Ne mondd, nem is vagyok kíváncsi reá! — s felvette kis fitos orrát, míg szívét a kétség marcangolta, s szeméi megcsillantak az eltöltött könnytől.

— Nem, Irma! Te bizalmatlan vagy hozzám, tehát én is az leszek. Vége köztünk ezentul minden barátságunk. Olyan hideg leszek ezentul hozzád, mint az a nagy jégcsap ott az ereszen, látod?

E pathetikus szónoklatnak óriási s nem várt hatása lett.

Irmuska felugrott s olyan kacagásban tört ki, hogy a szegény, sárga kanári madár is megrettenve ébredt fel, s versenyt kezdett vele trillázni.

Bandi csak nézte kétségbeesetten, kidülledt szemekkel. Csak egy pillanatban mult, hogy fel nem ugrott, s ott nem hagyta esintalan unokatestvérét. De valami visszatartotta, bizonyosan az, hogy a szétszakadó barátság neki esett volna fájdalmasabban.

Mikor aztán Irmuska jól kinevette magát,

— Kérjünk zárt ülést! kiáltják a szélső balon.

— Csak írják alá tizen! felel az elnök.

Sághy követeli, hogy Bartha elmondhassa beszédjét. (Folytonos zaj, kiáltások jobbról: Hisz megengedjük! kiáltások balról: Nem kell a kegyük, joga van szólni!)

Az elnök végre úgy veti végét a viharak, hogy egyszerűen megengedi Barthának a beszéd folytatását. Bartha tehát feláll.

Bartha Ödön: A második szakasz mondja ki azt az alapelvet, a mely a felekezeti autonómiát sérti, mert az új lelkesítő állások jövedelmét csak akkor egészítik ki, ha az állás szervezését a kormány elismeri. Ha a javaslat többi szakaszainál az autonómia védelmére bármily módosítást is indítványoznának, a kormány hivatkozhatik a második szakaszban lefektetett alapelvekre és könnyen megtagadhatja elfogadásukat. A nem kvalifikált lelkesítők segítését nem tartja helyesnek. Azok nem is lelkesítők. Módosítást ajánl, a melyben kimondatni kívánja, hogy a kvalifikált lelkesítők segítsenek, még pedig 2000 koronával autonómiai jog legyen. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Öt perc szünet.

Szünet utn Mócsy Antal beszél:

Mócsy Antal: Megbotránkozását fejezi ki a miniszternek Poch tanárról mondott szavairól. A tanár az iskolában nem lehet istenfélő, ha az iskolán kívüli ateista Barthának azt mondja, hogy a zsidóság jelentékeny része hazafiság tekintetében megbízhatatlan s ha az ország veszedelmébe kerül, ez cserben fogja hagyni a nemzetet.

Elnök: figyelmezteti szólót, hogy felekezetről ily hangon szólni nem szabad

Mócsy: Már befejeztem. Ami a szakaszt illeti a lelkesítő kvalifikációt annyiban ő is megkövetelné, hogy legalább annyi kvalifikációja legyen, mint milyen a tanítónak van.

Támadás a káptalan ellen.

— Az Ihrázi pusztá bérbeadása. —

Megszoktuk már, hogy a »pártatlan« liberais sajtó minden alkalmat előránt, hogy üthessen a papi testületeken, vagy az egyházon. A nagy lelkiismeret mellett aztán nem igen veszik azt figyelembe, hogy van-e alapja, igaz indoka a támadásnak.

A vasárnapi fővárosi lapokban s ezek után egy utcái krajczáros festékes papiroson ismét egy ilyen indítók nélküli támadás jelent meg a nagyváradi I. sz. káptalan ellen, abból az alkalomból, hogy Vésztő község lakossai kérték a káptalant, hogy az Ihráz pusztát

parcellázva nekik adja ki. A káptalan ezen kérelmet, dacára Békésmegye főispánja és a kultuszminiszter és földmivélségi pártoló megkeresésének, nem teljesítette.

Mint értesültünk, ma ugyancsak e tárgyban egyik helybeli lap közöl támadást a káptalan ellen.

A dolog mikénti állásához és az igazsághoz híven a dolog érdemére nézve a következőket közöljük, a nélkül, hogy szükségét látónak az ilyen, már ösmert czélzatu támadások ellen a ft. káptalan védelmére kelni.

Az Ihráz-pusztá bérlet ügye már jó idő óta szőnyegen van.

Ezelőtt 11 évvel, mikor a káptalan a 2700 kat. holdas birtokot, mely a káptalan legszebb pusztája, Kohnernek bérbe adta, már akkor az a czél volt a káptalan tagjai előtt, hogy a 12 évi bérlet leteltével minden körülmények között házi-kezelés alá veszi az Ihráz pusztát.

Ez okból kötötte ki, hogy a pusztát érintse a vasutvonal, s öt megálló hely legyen; továbbá a bérlő köteles nagyszabású gazdasági épületeket emelni.

Az Ihráz-pusztá Komádi határában fekszik s déli része határos Okány községgel, de a más megyebeli Vésztő távolabb is esik a pusztától, mint Okány.

Tény, hogy a vésztőiiek kérték az egész 2700 hold pusztát 3—4 holdas parcellákban, azonban ez keresztül sem vihető, mert akkor a 40—50 ezer frtot képviselő gazdasági épületek nem lennének hasznosíthatók. De meggondolandó még az is, hogy éppen most az ugyis földosztást hirdető szocialisták agitációjának előmozdítására helyes volna-e ily nagy terület szétdarabolása.

Vésztő község lakosai különben is elkészek a kérelmükkel. Őket megelőzte, sokkal jogosabb kérelemmel, a pusztával szomszédos biharmegyei Okány község, a honnét a bíró és tiszteletes személyesen jártak Nagyváradon s bármily csekély részt kértek a pusztából haszonbérbe, a szegény lakosság részére. De ha a káptalan erre sem lenne hajlandó legalább azt kérték, hogy a káptalan házilag kezeltesse a birtokot.

A káptalan méltányosnak találta az okányiak kérelmét a pusztából az Okány községgel határos 700 hold területet kiparcellázva szegény okányi lakosoknak adja ki bérbe.

Mindenesetre sokkal helyesebb, hogy más megyebeli lakosok helyett a szomszédos és biharmegyei Okány község lakosait részesíti a káptalan előnyben.

Már 11 évvel ezelőtt belátta a káptalan, hogy a bérlet lejártá után házi-kezelés alá kell vennie a pusztát fontos gazdasági okok miatt. Ugyanis ezen a környéken nagyterjedelmű birtokai vannak bérletben s nincs a közelben a káptalannak olyan alkalmazottja, aki a kibérelt nagy birtokok kezelését ellenőrizhetné.

A házi-kezelés behozatalával 1899. szeptembertől ezen is segítve lesz. [Olyan megbízó tisztje lesz Ihráz pusztán a káptalannak, aki felügyel, hogy a káptalan birtokain miként gazdálkodnak a bérlők.]

Méltatlan, alap nélküli a támadás azért is mert a káptalant éppenséggel nem érheti vád ma sem, s a jövőben még inkább nem, azért mintha nem igyekeznek mindenütt, a hol csak lehet, a szegény népet bérletben részesíteni.

Elég rámutatnunk arra a tendencziózus támadásokat czáfoló tényre, hogy jelenleg is, több helyen épen a legszegényebb népnek adott bérleteket, hogy megélhetését elősegítse.

Igy Paptamásiban eddig egy nagybérlet kezében volt a káptalan birtoka, de 1898. márczius hó 1-től a község lakosai között van kiosztva.

Csökmő községben az u. n. Kőrös-sziget pusztá felét csökmői lakosok bérelik.

Bikácson a Fülöpházi pusztát bikácsi kisgazdáknak adta bérbe a káptalan.

Egyes birtok testek még most is nagybérlet kezében vannak, de a bérlet lejártáig a szerződést fel nem bonthatja a káptalan.

Véres száju bujtatók, ellenséges indulattól vezetett névtelen támadók nem keresik az igazságot, hanem a közönség megtévesztésére számítva, igyekeznek a papi testületeket meg-rágalmazni.

A Spanyol—Amerikai háboru.

Hadüzenet sem volt, s már javában folyik a háboru. Egyelőre vizen. Inkább kalózkodás, mint csatározás ez az első három nap. Zsiros fogást tett a spanyol hajó had czirkáló része a La Manche-ban, azzal a 25 millió frankot vivő amerikai hajóval. Főbb eseményei a tegnapnak, hogy Madridban tízmilliót deponáltak a hajóhad szaporítására, továbbá az, hogy a spanyol kormány legutóbb kibocsátott rendeletével a háborut kitörtnek jelenti, 5 napi határidőt ad az amerikai hajóknak a szabadon leendő távozásra, de megjegyzi, hogy semleges lobogó alatt sem engedi meg hadi czikkék vagy pénz szállítását Amerikába. Kalóz jogával él és szigorú ostromzárt alkalmaz. Legujabb távirataink így szólnak:

Budapest, ápril 25. (Saját tud. táv.) Rómából sürgönyzik: Az »Italie« szerint az olasz kormány állítólag azt a kijelentést tette, hogy nézete szerint kősznet nem lehet hadi-contrebandának tekinteni. Ez a kijelentést megfelel az olasz kereskedelmi tengerészet törvényes rendelkezéseinek.

Budapest, április 25. (Saj. tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Havannából érkezett magántávirat szerint a spanyolok között a lelkesedés egyre tart. Masso volt felkelő-vezér azon fáradozik, hogy 3000 kubait egyesítsen a yankeek leverésére. A kormány-csapatoknak a felkelőkkel Havanna tartományban történt összeütközés

ismét eszébe jutott a korántsem komikus helyzet. Ismét elfoglalta helyét, s bünbánólag kezdett nagy komolysággal hallgatni . . .

*

Az óra nyolezat ver. Bandi ur felcizihelődik s vontatott léptekkel közeledik nagy kabátja felé.

— Hát csakugyan mégy már, Bandi? Ugy könnyörög, úgy rimánkodik a leány minden szava, a mint elibe áll, s tágra nyitja még mindig könnytől fátyolozott szemeit, engedve, hogy az szuró tekintetével belemélyedjen.

Bandi mintha ellágyulna az esdő tekintet alatt, elfogultan felel:

— Igen, elmegyek, itt hagylak. Nagyon rossz vagy Irma hozzám!

Nagy ügygyel-bajjal végre belebukik kabátjába. Most a keztyűt kezdi huzni, fel-felcserélve a balt a jobbal.

Az öreg óra halkan ketyeg tovább. Valami szorongó érzés fojtogatja szívüket. Irma közel áll a siráshoz. Erzi, mint hajtja könnyeit a keserűség, a tehetetlen bosszankodás selymes szempillái alá. Bandi az óráját huzza ki, gondolja, hogy ezzel is eltölt egy percet. Amint a kezébe kerül az az élettelen, kicsi jószág, amely oly vigan éneklő tovább monoton hangján a futó idő perceit. — úgy érzi, hogy kedve volna odavágni a kályha sima oldalához,

hogy ne legyen jó kedve, hogy elnémuljon örökre . . .

De aztán eszébe jut, hogy ez mégsem illik egy jól nevelt fiatal emberhez, hát megadja magát sorsának, s a botja után nyul.

Mikor aztán Irma látja, hogy Bandi a kezét nyújtja, s kész haraggal elválni, — nem bírja tovább, megszólal:

— Bandi! Mi olyan jók voltunk egymáshoz hosszú idő óta. Ne váljunk el haraggal, béküljünk meg. Mondd meg, kit gondoltál a zöld király alatt és én is megmondom, kiről daloltam.

— Nem hiszek neked. Add a kezedet reá, hogy igazat fogsz mondani.

Amint azt a bársonyos, puha kis kezét a magáéban érzi, elmúlt a kétség, el a féltékenység; megszorítja az izgatottságtól remegő kis ujjakat, lassan magához vonja a lábzan égő szőke fejét s odasugja nagy, mély szeretettel:

— Te voltál az i s m e r e t l e n előttem. Szeretlek, nagyon szeretlek Irmuskám!

Irmuska odahuzódik az ifju izmos vállaihoz s alig hallhatóan tudja elrebegni:

— Te voltál, a kiről daloltam, a kiről azt gondoltam, hogy nem szeret . . .

*

Titkárok lettek az egész életre.

alkalmával Da l g a d o főkelő-vezér meg-
öletett.

Budapest, ápril 25. (Saját tud. táv.)
Madridból sürgönyzik: Amint Havannából
f. hó 23-áról esti 10 órai kelettel hiva-
talosan jelentik, az ellenséges flotta még
mindig Havannával szemben áll. A »Gio-
vanni Pausan« olasz páncéloshajó a
király-induló hangjai mellett Havanna elé
érkezett. A lakosság ovációban részese-
tette. Az éj beálltáig semmiféle gyanus
hajó nem mutatkozott. Manillából kelt
hivatalos jelentés szerint a hongkongi
konzul jelentette, hogy az amerikai hajó-
raj elindult. Manillában a lakosság nagy-
szabású tüntetést rendezett. A lakosság
minden eleme felajánlotta a hazának va-
gyonát és életét. Ma az a hír volt elter-
jedve, hogy a Filippi-szigeteken a kalózkodó
amerikai hajókkal egyetértőleg járnak el.
A hivatalos körökhöz azonban még nem
érkezett oly tudósítás, amely e hírt meg-
erősítené.

Budapest, április 25. (Saját tud. táv.)
A hivatalos lapban közölt dekrétumnak
még egy záró-cikkelye is van, amely
szerint a nem észak-amerikai hajók kapi-
tányai, tulajdonosai és tisztjei, amely ha-
jókat Spanyolország ellen véghez vitt hadi-
műveletek miatt fognak ellen, közönséges
tengeri rablóknak tekintendők és a tör-
vény egész szigorával sújtandók, ha a
legénység kétharmad része nem észak-
amerikaiakból áll, még akkor is, ha a
hajóknak az Egyesült Államok kormánya
által kiállított patensük van.

Budapest, ápril 25. (Saját tud. táv.)
Madridból sürgönyzik: Az amerikai hajók
üldözőbe vettek egy hajót, de kitűnt, hogy
olasz hajó, bántatlanul elengedték. Egy
spanyol tábornokot, ki hajón ment Ame-
rikába, hajóstul elfogtak.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 30 Berettyó-társulat közgyűlése délelőtt 9
órákor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park)
nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél
1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d.
u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Bihar-Püspöki új plebánosa.** Dr. *Karácsonyi* János vasárnap kikocsizott híveihez,
hogy ott mutassa be a szentmise-áldozatot, s
nehány rövid meleg szót intézzen azokhoz, kik-
nek lelki gondozását nemsokára ő fogja vezetni.
Ugy szólván az egész püspöki katolikusság
egybegyűlt a diszes egyházban, melyet a bibor-
nok bőkezűsége ajándékozott a híveknek, s nagy
figyelemmel hallgatták új lelkiatyjuk meleg,
őszinte, egyszerű, magyar beköszöntőjét. Az
isteni szolgálat után a tekintélyes katolikusok,
Pontelly vezetése alatt tisztelegtek a plebánia
lakba, új plebánusoknál s kívánva néki, hogy
még sok-sok éven át dicsérje velük együtt Istent
a szép új templomban.

* **A polgárnagy Budapesten.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester ma Budapestre
utazik, hogy részt vegyen egy tanács-kormány-
ban. A honvédmíniszter ugyanis értekezletet
hívott össze, a melyen a nagyváradi legutóbbi
árviz és az ezáltal a honvéd-hadapród iskola
épületében okozott károkat s a baj ismétlődé-
sének megakadályozását fogják tárgyalni.

* **Előléptetés.** Vasárnapi számunkban kö-
zöltük a hadsereg és honvédség tisztikarában

május 1-ével előléptetettek névsorát, a ben-
nünket közelebből érdekeltek. Pótlólag meg-
említjük még, hogy Armánt Béla honvéd hadbíró
II. oszt. százados első osztályú századosá lé-
pített elő.

* **Kormánybiztos a főgymnasiunban.** A
helybeli főgymnasiunban az ideai érettségi vizs-
gálatok június hó 27. 28., és 30-án lesznek meg-
tartva. Az érettségi vizsgálatokra a közoktatás-
ügyi miniszter — mint halljuk — Szamosy
János egyetemi tanárt küldte ki kormánybiz-
tosnak.

* **Uj főrendiházi tagok.** A vasárnapi hiva-
talos lap két főrendiházi tagnak a kinevezését
közli. Ujonnan főrendiházi tagok lettek: *Hor-
váth* Lajos volt országgyűlési képviselő és
Márkus József székes fővárosi polgármester.

* **Májusi előléptetések a hadseregben.**
A tegnapi hivatalos folytatólag közli a májusi
előléptetéseket. A helylérdéküket a következők-
ben közöljük belelőle: főhadnagyokká lettek
Labutka Venczel (39-es), *Horch* Ernő
(39-es), *Horch* Gyula (39-es), *Reiber*
Viktor (37-es), *Frieb* Ferencz (39-es), *Botka*
Viktor (39-es), *John* Ágoston (37-es hadnagyok;
hadnagyokká: *Hüttner* Ferencz (39-es) és
Fisch of Frigyes (37-es) hadapród tisztthe-
lyettesek; a huszároknál: első osztályú szá-
zadosá gróf *Starhemberg* Vilmos I. o.
százados; II. osztályú századosá báró *Berg*
Ármin főhadnagy; a tüzéreknel főhadnagygyá
Gall Miksa hadnagy és végül a katonai lel-
készi karban első tábori szentszéki titkárrá
Bjelik Imre második tábori szentszéki titkár
lépett elő.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvá-
rad város törvényhatósága tudvalevőleg köte-
lezte magát, hogy a járvány-kórházat a hon-
véd-hanapród iskola megnyitásáig más területre
helyezi el. A dolog nagyon sürgős, mivel októ-
berig még fel is kell építeni a kórházat. Éppen
ezért rendkívüli közgyűlést hitt össze a polgár-
mester s erre nézve a következőket intézte
minden bizottsági taghoz:

Valamennyi bizottsági tag urnak!

A járvány-kórház elhelyezésére szükséges
terület megvétele ügyében keletkezett tanácsi
előterjesztés tárgyalása végett főispán ur ő
méltósága a folyó évi április 30-ik napjának
d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlés összehívá-
sát rendelte el.

Ezen rendkívüli közgyűlésre bizottsági tag
urat ezennel tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1898. április 23.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

* **Közjegyző helyettesítés.** A Debreczen-
ben elhalt *Paksy* Imre debreczeni kir. köz-
jegyzői elhalálása folytán megüresedett köz-
jegyzői állás vezetésével ideiglenesen dr. *Pallay*
M. Béla közjegyzői helyettest bizta meg a köz-
jegyzői kamara.

* **Ováció egy lelki-pásztornak.** Pecze-
Szöllősen f. hó 23-ikán *György* estélyjén
szelidlelkű jó plebánosát *Vidovich* György
cz. kanonokot a község összes lakossága sze-
retetőknek, jó kívánatuknak özőnével árasztot-
ták el. Nem is lehet ezen csodálkozni akkor,
a midőn egy község lelkiatyjában hű vezérért,
hazafias s bármi más ügyeiben segítségét, atyai
jóságát látja. Este 8 óra után vagy 30 tagból
álló fáklyás s 24 tagból álló dalárda, s e köz-
ség színe java zeneszó kíséretében lepte meg
az erről mit sem sejtő plebánost. A zene után
a község összes lakossága nevében *Gurman*
József szellemes szavakkal fejezte ki polgár-
társainak szeretetét s jókívánatát a község
összes lakosságainak érdekét mindig szíven hor-
dozó lelkiatyja iránt. Az elhangzó éljenzések
után »Zsarowsky« ennekönnyéből »Névnapi
örömdal« című négyest igen sikerülten adták
elő. Ezt követte a lekipásztor meleg köszönete
a kitüntető, e nem várt ovációért, a mely után

a község második seniorjához *Kiss* György
községi jegyzőhöz vonultak. Itt *Szabó* János
községi főszolgabíró éltette a község jegyzőjét.

* **Baross Gábor szobra.** A Baross-szobor
végrehajtó-bizottsága tegnap *Szécsi* Antal szob-
rász műtermében ülést tartott s ez alkalommal
azokkal az utolsó kérdésekkel foglalkozott, melyek
a leszámolással állnak kapcsolatban s a leleplezési
ünnepet készítik elő. Az ülésen elhatározta a bi-
zottság, hogy a gyűjtés eredményéről s a leleple-
zés programjáról részletes jelentést, illetve elő-
terjesztést ad a százados nagybizottságnak, mely
május hó 9-én tart ülést. A gyűjtés eredményének
megvizsgálásával *Gelléri* Mór kir. tanácsos
iparegyesületi igazgatót és *Száva* Gyula ka-
marai titkárt bizta meg. Végül bírálata alá vette a
művész által bemutatott teljes nagyságu agyagmintát
a szobor egyik mellék alakjával a kereskedelmet
ábrázolva. Az erőteljes lendületes alakot dicsérrel
halmozták el. Minthogy az öntés mintegy nyolcz
hetet vesz igénybe, a leleplezési ünnep az ideai
tavaszról már leszorul s ősszel lesz, valószínűleg
október 10-én.

* **A megsértett Beliczey.** *Geiszt* Gyu-
lának lapunkban közölt azon kijelentését, hogy
ő neki sem egyéni meggyőződése, sem jel-
leme, sem tisztesség érzete, sem társadalmi
állása nem engedné meg az ilyen szocialista
izű társadalmat felforgatással fenyegető (szmé-
nek felvetését, vagy bármimemű támogatását.
Beliczey István a hirhedt szekularizációs indit-
vány egyik támogatója magára sértőnek ta-
lálta és elégtételt kért. Mire *Geiszt* kijelen-
tette, hogy az idézett cikkben foglalt kifejezé-
sekből nem akart *Beliczey* István urra vonat-
kozólag ellenkező következtetéseket levonni,
szándékában sem volt ezzel *Beliczey* Istvánt
bármí tekintetben sérteni.

* **A nagyváradi gyorsíró egyesület** va-
sárnap délután — a *Pavel*-utcai polgári leány-
iskolában levő — rendes helyiségében dr.
Adorján Emil elnöklete alatt választmányi
ülést tartott, a melyen a tagok nagy számmal
vettek részt. A választmány elhatározta, hogy
f. évi május 29-én, a gyorsírási rendszer-
alapító: *Stolze* születésének századik évfor-
dulója alkalmából ünnepélyes közgyűlést tart,
a melynek programját, az elnök és főjegyző
fogják megállapítani. Ugyanezen alkalommal
az egyesület nyilvános versenyt is rendez,
a melynek díjaira 50 koronát irányoztak elő.
Elhatározták továbbá, hogy az egyesület kiadá-
sában megjelenő »Gyorsírók Lapja«-hoz egy
»Gyorsíró Iskola« című mellékletet fognak
adni autografikus nyomással és mindkét lapot
a tagok — tagsági díjuk fejében — ingyen
kapják. A tisztviselők rendes jelentése és né-
hány új tag felvétele után a választmányi ülés
véget ért.

* **Ujonnan rendszeresített állások a tör-
vényszéknél.** Az utóbbi időben a törvényszéken
annyira megszorodott a munka, hogy a mostani
bírák s jegyzők nem képesek a munkát
elvégezni. Ennek a megszüntetéséért most a
törvényszéken ujonnan rendszeresítenek egy
albírói és két aljegyzői állást, a melyre a pályá-
zatokat már a legközelebbi napokban küriák.

* **Számonkérőszék a városnál.** *Beóthy*
László főispán tegnap megkezdte a számon-
kérőszéket Nagyvárad városánál. Megvizsgálta
az iktató, kiadóhivatalt, a köz és adópénztárt
s teljes megelégedését nyilvánította a talált rend
és pontosság felett.

* **A honvéd hadbírák szaporítása.** A
honvédség hadbíróságainál legfelsőbb rendeletre
megszaporítják a hadbírák létszámát. Tizenkét
díjas hadbíró gyakornokot fognak kinevezni
legközelebb. Azon önkénteseket, akik a jogi
tudományokra készülnek, illetve már az állam-
tudományi vizsgát letették vagy lefogják tenni,
felszólították, hogy tisztí vizsga letétele után
pályázzanak a hadbíró-gyakornoki állásokra.
Kilátásban van egyuttal a gyors előléptetés is.

* **Ideiglenes tolonczház.** A tolonczház
építését legközelebb megkezdik; a mostani dol-
gozó házat széthányják s ezért gondoskodni
kellett ideai tolonczházzal. A város ugy intéz-

kedett, hogy a korona vendéglőből kitelepítette a bérlőt s ezt az épületet rendezik be ideiglenes tolonczházzá. Az átalakítást már megkezdték.

* **A »Mese Világ« matinéja.** Nagy meglepetést készít a gyermekek számára a »Mese Világ« szerkesztősége. Vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Kereskedelmi Csarnok nagytermében fényes mese-matiné rendez. melyen *Szunyogh* Lorándné urhölgy, *Ritók* Emma és *Cseresnyés* Ilonka kisasszonyok, *Leander* (Adorján Emil dr.), *Fehér* Dezső, *Buksi* bácsi (Mendelényi Béla), ifj. *Nusztek* Sándor, *Papp* János, *Mari néni* és *Gara* Ágost vesznek részt. Az érdekes mese-matiné tisztá jövedelmének nagy részét a »Gyermekbárát« egyesület javára fordítják. A részletes programot legközelebb közöljük, most csak annyit jelzünk, hogy a matinéra felnőttek 1 korona belépő díjat, gyermekek 30 krt fizetnek, a »Mese Világ« előfizetői azonban ingyen belépő jegyet kapnak.

* **Irodalmi elleszenyből — valóper.** Érdekes válóperről értesít a »Presse international.« Burnett Hodzston Frances asszony, a »Kis Lord« híres írója tudvalevőleg egy kiváló amerikai szemorvoshoz, dr. Burnett Swanhoz ment férjhez, aki maga is termékeny író. Szerencsétlenségre a férj művei kevésbé ismeretesek mint a feleségé, a kit különben is meglehetősen hidegen hagytak hiteztársa irodalmi termékei. Főlöleges lenne részletezni, micsoda jeleneteket rögtönzött e miatt a hiú, magát sértve érző férj. Végre is Barnettné belátta, hogy belőle soha sem lesz urának irodalmi bámolója, kapta hát magát s egyszerűen beadta a válókeresetet. Tanulság: író ember ne vegyen nőül írónőt.

* **Reklám a regénynek.** Sokféleképp megütötték már a nagydobot egy-egy meginduló újság-regény számára, de még úgy, a mint a szászországi lap tette. senki. Mikor ugyanis egyik regénye megkezdődött, az utolsó lapon a következő hirdetés tette közzé:

Müvelt fiatal ember ifju leány ismeretségét keresi, a ki éppen oly csinos és erényes legyen, mint az e lap 7. oldalán olvasható regény hősnője.

Ezt a hirdetést eredetisége miatt számos lap leköszölte s a regény olvasónői hasonló nagyszámúban szaporodtak. Persze mindnyájan meg akartak ismerkedni azzal a tökéletes leánnyal, a ki úgy elbájolta — a müvelt fiatal embert.

* **Színészet Sarkadon.** Gáspár Jenő színtársulata jelenleg Sarkadon működik. Daczára meglehetősen jó előadásoknak, a közönség a társulatot nem pártolja, a mi bizonyára a rossz gazdasági viszonyoknak tulajdonítható.

* **Haladás a külön kiadásokban.** A spanyol-amerikai összeütközések meghozta az eddig ismert legnagyobb számot a különkiadásokból. A Maine felbukkanása alkalmával ugyanis két new-Yorki lap nem kevesebb mint 32 külön kiadásban jelent meg egyetlen délnél. Azt persze főlöleges kiemelnünk, hogy akárhányszor egyik tudósítás éppen ellenkezője volt a másiknak.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A nagyváradi első általános munkás betegsegélyző egyesület elnöksége nagy örmömmel ragadja meg Czegléd Sándor urnak mint a Szent László fürdő bérlőjének azon áldozatkész szívességéért ez uton is hálás köszönetét nyilvánítani, miszerint a fent nevezet fürdőben az egyleti szegénysorsu betegnek egy szobát és fürdőt ingyen bocsát rendelkezésére; ezen nemes áldozatkész Czegléd Sándor urnak csak gyarapítja azon sok jótéteményét, melylyel eddig is viseltetett egyletünkkel fenállása óta. Fogadja azért Czegléd Sándor ur ezen újabb tett jótékonyágáért egyesületünk és szegénysorsu tagjaink nevében ez uton is hálás köszönetünket. Nagyvárad, 1898. április hó 24. Muntján János, egyesület elnök, Koky András egyesületi jegyző.

* **Belefult a patakba.** Sárszegről írja levelezőnk, hogy ott G e r d á n Mária szegényasszony a Gyepes-patakban mosott, s egy szerencsétlen pillanatban befordult a vízbe s odafult.

* **Öngyilkosságok.** A vidéki egyszerű nép között is mind jobban terjed a századvégi beteg-

ség; az öngyilkosság: Bihar-Udvariban Décei Lajos 74 éves öregember felakasztotta magát. — Mező-Keresztesen özv. Kozák Istvánné azért akasztotta fel magát, mert iszonyu gyomorfájdalmi voltak.

* **Gyermek-művész.** Nem csoda gyermeket akarunk felfedezni. Egy valódi tehetségre kívánjuk a közönség figyelmét felhívni, a kinek fejlődését eddig is volt alkalmunk látni s ezentul még inkább figyelemmel fogjuk kísérni. *Guttmann* Bertalanról, a kis hatodosztályos realistáról van szó. Láttuk már néhány feltűnően ügyes rajzát és festményét, a melyek a realiskola évi rajzkiállításain s némely kirakatban osztatlan tetszést nyertek. Most ismét egy bájos, kedves képet állít ki *Sonnenfeld* Adolf papirkereskedése kirakatában; czimre: *a szunnyadó Amor*. Elfárad pajkoskodásaiban a kis Amor. Sűrű erdő közepette egy kis tisztáson, rengő fűszálak közt, csörgedező patak locsogása mellett még inkább érezte a fáradalmat s nem tudva ellentállani a susogó virágok, csevegő hullámok hívásának, odadült a puha pázsitra, a esobogó patak mellé s elszenderült. Ezt a perczet, midőn a kis pajkos édesen alszik, ezt festette meg *Perrault* L.; az ő képének valamelyik lapban megjelent reprodukcióját használta mintául *Guttmann*. Mennyire sikerült neki az eredetit megközelíteni, nem tudjuk, mert *Perrault* képét eredetben nem ismerjük. Hanem annyi bizonyos, hogy ilyen életteljes, kedves olajfestményt nem tanulóktól, hanem hivatásos festőktől sem sokat láttunk. Az erdő sejtelines homálya kitűnő háttérül szolgál az elől alvó Amorkának, a ki ott fekszik csöndesen, nyugodtan a patak mellett. Oly édesen, mélyen alszik, hogy nem érzi alatta felejtett ijját sem; talán valami puha bőlesőbe képzele magát. Szinte halkabban beszél az ember láttára, mert hátha felébred rá! Ismételtén felhívjuk a bájos kis képre közönségünk figyelmét. Együttal megemlítjük, hogy *Guttmann* több festménye díszíti már városunk nem egy előkelő szalonját. Ha tanulmányait folytatva, apró fogyatékoságait elvesziti, nagy jövő elé néz.

* **Meglopott utazó.** A vizesgyáni úton vasárnap hajnalban ösmeretlen tettesek meglópták *K o h n* Adolf utazót, a ki portékájával Várad felé igyekezett. Az utazótól elloptak vagy 70 frt értékű portékát s 20 frt készpénzt. A lopást a tettesek addig követték el, míg *Kohn* aludt s így nem tudja, hogy a lopást ki követte el. A csendőrségnek eddig nem sikerült a tolvajokat eljogni.

* **Elragadt lovak.** Tegnap Német-utcán a zárda előtt elragadt *G á b o r* János építésznek két lova. A kocsis *K o v á t s* Bálint a lovakat meg akarta fékezni, azonban egy zörrenés alkalmával a lovak közé bukott és a kocsi keresztül ment rajta s bal kezét és bal lábát eltörte. A súlyosan megsérült embernek az első segédelmet az irgalmas nővérek nyújtották, azután pedig bevitték a kórházba, ahol jelenleg ápolás alatt van. A lovakat csak a kishidnál sikerült megfogni *Rocsok* Tamás és Szöllősi Vincze rendőröknek. A helyszínén a szükséges intézkedéseket *R é z* Bertalan rendőrbiztos végezte, szokott erélyével.

* **Elveszett.** Vasárnap délután a Fő-utcán a Bazárszoros környékén elveszett egy női nyakék, a mely nem annyira az értékéért mint a régiségéért becses. A megtaláló nagy jutalomban részesül, ha átadja rendőrségen megtudható czimen.

Az 1848-ik évi törvények szentesítésének 50 éves jubileuma a zárdában.

Debreczen, ápril 25.

Mint tudva van az országgyűlés ápril 11-ét, a 48-iki törvények szentesítésének napját, *nemzeti ünnepé* emelte; Felsőes Urunk e határozatot szentesítette; evvel kapcsolatban a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium elrendelte, hogy e nap az állami iskolákban megünnepeltessék és hasonló intézkedés tételére felkérte az egyházmegyei hatóságokat is, a joghatóságuk alá tartozó iskolákra nézve.

E miniszteri rendeletet *ő Eminenciája* bíboros-püspökünk kiterjesztvén egyházmegyéjének iskoláira, mi természetesebb, mint hogy katolikus iskoláink siettek megfelelni a főpásztori parancsnak, hogy így egyttal dokumentálják hűségüket *ő Felsőes*, koronás apostoli királyunk és tántoríthatlan ragaszkodásukat a dynastia iránt.

A főpásztori parancs iránti hódolatnak és dynasticus hűségüknek adták bizonyítékát *Debreczenben a »Mi-asszonyunkról« nevezett iskola nővérek* is, midőn a fennebbi parancsnak megfelelőleg, az 1848-iki törvények szentesítésének 50 éves jubileumára, ünnepet — tegyük hozzá, — igen fényes ünnepet rendeztek növendékeikkel a zárdában.

Ez ünnepély méltán sorakozott a zárdában már megszokott fényes és minden izükben sikerült ünnepélyekhez, sőt azokat, hogy azt mondjam, hatalmas méretével felül is multa, a mi pedig sokat, nagyon sokat jelent, ha tekintetbe vesszük, hogy e zárda még csak gyermekkorát éli, hiszen mindössze második éve, hogy a jó nővérek, *Isten, haza és király* dicsőségére üdvös működésüket itt megkezdették.

Ugy van, *Isten, haza és király* dicsőségére, mert e három czél az, mely felé a nevelésben katolikus iskoláink és így nőnevelő zárdáink is törnek. Hogy mit tesznek Istenért naponkint, óránkint, önmegtagadásuk, lemondásuk, imáik is növendékeik lelkében, azok nevelése által a nővérek, az sokkal ismeretesebb, hogysen bővebb magyarázatra szorulna; hogy mit éreznek a haza iránt, mint lüktet szívük a nemzet szívével, annak fényes bizonyítékát adták a millenárius és az ez évi márcz. idusának ünnepélyén, ott voltak mindenütt, hol a nemzet szive megdobbant és erősebben vert, összeforrtak vele mindenütt, hol a hazafiai érzelmek nyilatkoztak, élesztették a hazafiai tűz lángját növendékeikben, alkalmat nyújtottak nekik, hogy azt a világ előtt is nyilvánítsák.

De a katolikus szívnek ez még mind nem elég, hanem midőn vallásos szeretettel csügg hazáján, ugyancsak *vallásos* tisztelettel veszi körül *királyát*, ez okból tartja személyét *szent és sérthetetlennek*, ez okból őzri szívében iránta való hűségét, meghódol előtte és örvendve ragad meg minden alkalmat, midőn iránta hűségét, háláját kifejezheti és csakis a vallásos érzésből fakadó hűség nem tántorodik meg, csakis a vallásos érzésből származó hűség igaz és őszinte.

Innen fejthető meg, hogy midőn márczius 15-én ünnepet ültek zárda-szüzeink, nem kevésbé magasztosult f-l lelkük, midőn ma, az 1848-ik évi törvények szentesítésének 50 éves évfordulóján is ünnepélyt rendezhettek, így fejezve ki hódolatukat, hálájukat *ő felsége*, a nemzet felkent feje iránt, ki együttérzését a nemzettel épen azáltal bizonyította be, hogy nem csak szentesítette a jubilaris törvényt, hanem annak megünnepelésére, hű magyarjai közé jött, hogy együtt *ő* is örvendezzen, hogy midőn hű magyarjainak hódolatát és háláját fogadja, evvel kifejezést adjon a nemzet iránt érzett szeretetének.

A fejedelem nagy lelkűsége iránt táplált hódolat és hála kifejezése volt a mai ünnepély is a mi kedves zárdánkban, a hol zárdaszüzeink nem cosmopolita, hanem valóságos *magyar honleányokat* képeznek, a vallásra, mint alapra fektetve a király iránti hűséget és hazaszeretetet. És mind addig míg a leányokat így nevelik, nem félünk, hogy ki fognak veszni az igazi magyar honleányok, nem féljük hazánkat, nem féljük, mert ezek magukba szívják a

zárókban a vallásos szellemet és a világba lépve egykor oly honfiakat fognak nevelni, kik a hazát nem frázissal, hanem tettel fogják szeretni, kik a hazaszeretetet nem abban fogják helyezni, hogy a vallást üdözzék, hanem inkább, hogy azt istápolják, jól tudva hogy vallás nélkül egy nemzet sem boldogulhat, egy ország sem állhat fenn.

E meggyőződés, e szellem hatozza át a mi szerény zárókban működő kedves növendéket is, midőn hódolatukat és hálájukat kifejezendők Ő felsége iránt, páratlan körültekintések, tapintattal és ügyességgel állították össze a mai napon megtartott ünnepély fényes programját, melyet ezennel az alábbiakban közlünk:

A Mi-Asszonyunkról nevezett szegény iskolánövendékek vezetése alatt álló Svetits-intézet növendékei

az 1848-iki törvények

legfelsőbb szentesítésének ötvenedik évfordulója alkalmából

H A Z A F I A S Ü N N E P É L Y T rendeznek

Debreczenben, 1898. évi április hó 24-én, d. u. 5 órakor, a Szt.-Anna-utcai Svetits-intézetben, melyre a t. czimet tisztelettel meghívja

a rendezőség.

Műsor:

N A G Y I D Ő K.

Ünnepi alkalmi költemény. Irta: Torkos László.

S z e r e p l ő k:

Krónikás	— — — — —	Kelemen Mariska.
Szabad sajtó	— — — — —	Faulhaber Margit.
Erdély szülőite	— — — — —	Vaszil Erzs.
Nép gyermeke	— — — — —	Fekete Erzs.
Imádkozó	— — — — —	Kursinszky Anna.
Szavalo a színpadon kívül	— — — — —	Schwarz Anna.

N é m a a l a k o k:

Hit	— — — — —	Balás Marcsa.
Remény	— — — — —	Striss Ilona.
Gyászoló Hungária	— — — — —	Pinkóczy Margit.
Erdély	— — — — —	Schmid Zelma.
Magyarország	— — — — —	Fidrus Margit.
Géniuszok	— — — — —	Donogán Bella.
	— — — — —	Hetényi Margit.
	— — — — —	Rankay Irma.
Petőfi	— — — — —	Mózer Olga.
	— — — — —	Pálffy Mariska.

Alföldi leányok: Motesiczky Stefánia, Szöllősy Margit, László Ilona, Bárdos Mariska, Szántay Clotild, Pusztay Kata. Fiu: Sipos Juliska.
Borsodi leányok: Millecker Annuska. Fiuk: Sáska Irma, Kubay Mariska, Millecker Géza.
Csángó leányok: Biró Erzs., Mennyei Margit.
Székely leányok: Torday Margit, Tóth Amália, Kovács Ius, Artimovich Aranka.
Kalotaszegi leányok: Csicsery Margit, Stein Márta, Kenézy Lujza, Killer Margit. Fiuk: Killer Ede, Krämer Margit, Bodnár Malvin.
Toroczkói leányok: Csataj Mariska, Demetrovich Erzs. Fiu: Nennyei Géza.
Román leányok: Molnár Miczi, Szabó Irma, Reisinger Piroska, Borinyász Margit. Fiuk: Donogán Klára, Dusa Miczi.
Tót leányok: Fisch Margit, Péterffy Margit, Popper Klára, Thót Jolán, Török Erzs.
Szerb leányok: Térei Vilma, Weinberger Margit, Pogány Stefánia.
Bolgár leányok: Alter Ilona, Oláh Jolán, Alföldi Carola. Fiu: Papp Erzs.
Mágnások: Dambava Ilona, Sajó Berta, Szaploneczay Irén.

A délelőtt megtartott isteni tisztelet után a fennebbi program szerint tartatott meg délután, fényes, nagyrészt előkelő nőkből, de férfiakból is álló közönség előtt, kik közt láttuk *Biró* honvéd-husár ezredes urat. Minden tekintetben nagyszerűen sikerült az ünnepély, mely a legnagyobb örömmel töltötte el a jelenvoltaikat, kik nem győztek eléggé csodálkozni és gyönyörködni a leánysereg ügyességén és a tableauk szépségein.

Valóban azok a bemutatott képletek az ő sajátos és változatos ruházataikban, fényes costumjeikben, a leánykák kifogástalan maguktartása, a közben remekül előadott énekszámok, méltán meglephették az örvendező és ünnepelő közönséget és bár a kitünő általános siker mellett, nagyon bajos egyes pontokat külön

kiemelni, nem tehetem mégis, hogy fel ne említsem, ami különösen meghatott mindnyájunkat, kik ott jelen voltunk.

Ez a pont az »Imádkozó« volt, melylyel egyidejűleg mint néma alak »Magyarország« szerepelt, a megfelelő fényes környezettel.

E pont tüntette fel a hálát és hódolatot, melyet a nemzet a fényesen díszített arcképben ott diszáló, koronás apostoli király iránt kimutatott. Megható volt midőn az imádkozó leányka hálát rebegett dicső királyunknak és a nemzet nevében kérte reá Isten bőséges áldását. Erre meg is indult a szünni nem akaró méltán megérdemelt tapsvihár, melyből végül kijutott az első számban jelzett, *Krónikás*-nak, *Kelemen Mariskának* is, ki közben-közben részletenkiut pompás, hizelgő organumával, kitünő hanghordozással adta elő Magyar-Ország megifjadásának történetét.

Az ünnepélyt egy gyönyörű tableau szintén görög-tűz mellett fejezte be, mely alatt a növendékek a »Hazádnak rendületlenül« Hymnust énekeltek. És mi, kik ott jelen voltunk lelkünkben mondtunk köszöneteket és mondunk itt is a jó nővéreknek, kik tömérdek teendőik mellett, azt a szóval-ki nem fejezhető fáradságot is magukra vették, hogy növendékieket, a sok ügyességet követelő szerepekre betanították és oly finomsággal amint csak tőlük telik az egész ünnepélyt rendezték, mert mindazt amit csak kedveset bájosat és elragadót az ártatlan növendékek bemutatnak, azt mind, az ő fáradozásuknak, kifogyhatlan türelmüknek, de nagy és hazafias szellemüknek is köszönhetjük. Isten fizesse meg fáradozásukat, mert emberek ezt tenni nem képesek, de ők nem is várják. —a.

EGYESÜLETEK.

A Biharmegyei Nemzeti Kaszinó évi rendes közgyűlése.

Vasárnap tartotta meg a biharmegyei Nemzeti Kaszinó évi rendes közgyűlését, a melyen Czifra Gerő elnökölt.

Jelen voltak: dr. Bozóky K., Szász G., dr. Perjéssy Mihály, Hering Sándor, Kovalszky Kálmán, dr. Thury Kálmán, dr. Imrik Péter, dr. Baróthy Ákos, dr. Radó Ignác, dr. Mór Pál, dr. Beöthy László, dr. Bozóky Alajos, dr. Thury Endre, Sal Ferencz, Szabó József, Nagy József, dr. Bulyovszky József, dr. Márkus László, Keller Lajos, dr. Grósz Albert, dr. Kepes, Moess Károly, Balázsházy, dr. Magyar Gerő, Hoványi Géza.

Első tárgy volt az igazgató-választmány jelentése a lefolyt évről. A jelentés főbb tételei a következők: bevétel 8887 frt 24 kr, kiadatott 7881 frt 20 kr. E szerint a pénztári maradvány 1006 frt 04 kr.

A számvizsgáló bizottság indokolt jelentése s választmányi határozat alapján egyes tagoknak az év folyamán Nagyváradról lett eltávolítása; elhalálása és anyagi körülményeikre való tekintettel, a tagsági díj követelésekből leiratni rendeltetett összesen 370 frt.

Ezen összegnek levonásba vétele mellett az egyesület pénzbeli vagyona összesen 8660 frt 78 kr.

Az egyesület beiratkozott tagjainak száma 290.

Megemlítendő, hogy a választmány hozzájárulása mellett megtartott táncestély, általános meglepedésre akként sikerült, hogy a táncestély költségei a résztvevő egyének részvény összegeiből teljes fedezetet nyertek s abból folyólag az egyesület pénztára egy krajczárral sem lett megterhelve.

Az 1898. évi költségvetés megállapítás vé-

gett a következőkben terjesztetett elő: bevételként összesen 7792 frt 04 kr kiadásként 7792 frt 04 krajczár.

A pénztárnoknak a szokásos felmentvényt megadták. Ezután a választásokat ejtették meg a következő eredménnyel: Névsora a hivatalból kilépő s az 1898—1899—1900.—3. évi időtartamra, újbóli választás alá eső választmányi tagoknak: Dobossy Alajos (24 szóval), Hoványi Géza, Király Viktor, Örley Kálmán, Rádi Ödön, Szabó József, Szunyogh Péter, Wertheimstein Alfréd (25—25 szóval). A fentiek kivül választandó, az időközben elhunyt báró Döry József választmányi tag helyébe egy választmányi tag egy évi időtartamra, dr. Bulyovszky József (24 szóval).

A biharmegyei rabsegélyző egyesület gyűlése.

Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg a Biharmegyei Rabsegélyző Egyesület évi rendes közgyűlését, csekély számban megjelent tagok, de annál érdekesebb mozzanatok között.

A közgyűlésen, melyen *Gyalóka* János törvényszéki elnök elnökölt, jelen voltak: *Szász* Ágoston, dr. *Perjéssy* Mihály, dr. *Grósz* Albert, *Baranyi* Zsigmond fogházfelügyelő, *Winkler* Lajos, *Weidlich* István, dr. *Kálmán* Szidor és dr. *Korn* Lajos titkár.

A tárgysorozat első pontját az igazgatói választmány évi jelentése képezte, a melyet dr. *Korn* titkár szerkesztett és olvasott is fel.

Az évi jelentés főbb pontjai a következők: 1. Mult év április havában közgyűlést tartottak, ahol is a távozó *K. Nagy* Sándor törvényszéki bíró, volt titkár helyett, ki azon tisztelet 8 éven át viselte, dr. *Korn* Lajos kir. ügyészt választották titkárrá.

2. Választmányi ülés a lefolyt évben összesen 5 volt, melyen egyes kérvényeket és segély-ügyeket intéztek el.

3. Rabiskolába összesen 174-en jártak. Ezek közül 94 tanusított nagyobb szorgalmat. Hetenkint 4 napon, 2—2 óráig tartó előadás volt, a melyeket *Vértessy* Andor valóban elismerésre méltó buzgalommal és eredménnyel tartott meg.

Az egyesület különben 15 év óta működik már s ez idő alatt 8000 frtot tevő összeget fordított a jó magaviseletet és megbánást tanusított szabaduló rabok segélyezésére s igen sok esetben azok nyomorban maradt családtagjait is segélyezte az alatt az idő alatt, míg a családfő büntetését töltötte. A fogházban bent pedig gondoskodott, hogy a letartóztatottak vallási és erkölcsi tartalmu olvasmányokkal kellően ellátva legyenek s megalakulása óta rendes rabiskolát tart fenn, hol a fiatal letartóztatottak a legszükségesebb alapismereteket elsajátíthatják.

4. Segélyezésre az elmúlt évben 800 forintot fordított az egyesület, a legmagasabb segély 100 forint, a legkisebb 30 kr. volt. Körülbelül 140-en részesültek segélyben.

5. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint az egyesületnek (résztnt tagsági díjából, részint adományokból, részint az igazságügyi miniszter adományából, mely a lefolyt évben is 900 frt volt) 16,000 frtnyi tiszta vagyona van készpénzben.

A jelentést a közgyűlés tudomásul vette és a pénztárnoknak a szokásos felmentvényt megadta.

Az elnök indítványára azután jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak dr. *Bulyovszky* József polgármester, volt kir. ügyésznek és dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyésznek, akik azt a jelentős reformot hozták be, hogy 4 frtig menő segélyt a fogházfelügyelő is adhat az egyesület terhére, utólagos bejelentés kötelezettsége mellett.

Buzgó működéséért különben jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak dr. *Korn* titkárnak is.

Perjéssy indítványa következtet azután, hogy tudniük irjon fel a közgyűlés az igazságügyminiszterhez a felállítandó javító-intézet dolgában. Miután ugyanis az országban több ily javító-intézetet óhajt az igazs. miniszter felállítani, s miután a váradi fegyenczek java részét fiatal elemekből áll, nagyon üdvös lenne, ha itt állítana fel egy *fiu javító intézetet*. Erre

külön alapja is van a miniszteriumnak (a büntetés pénzekből) és a város is valószínűleg adna területet, a járványkórházat, a melyek kevés költséggel átalakíthatnának javító-intézeté. Ezért szintén megkeresik a várost. Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Határozatba ment az is, hogy a titkár által szerkesztett jelentést kinyomtatva megküldik a tagoknak.

Ezzel a gyűlés, röviddel 12 óra előtt, véget ért.

A nőegylet ülése A »Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« választmányi tagjait és védőhölgyeit van szerencsém a f. évi ápril hó 27-ik napján d. u. 4 órakor tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyváradi, 1898. évi ápril hó 23. napján. Özv. Báró Gerliczy Félixné elnök.

IRODALOM.

— **Könyvviteltan közgazdasági alapon,** írta Guttman Zsigmond felső keresk. iskola tanár. Nagyváradi. Ára 50 kr. A könyvviteltan kiválóan gyakorlati tudomány és aki ily könyvet ír, annak lépten-nyomon a praktikus életet kell élnie és fölösleges elméleti fejtegetésektől tartózkodnia. Ily szellemben dolgozott Guttman Zs. a nagyváradi ipariskola és felső keresk. iskola tanára, akit mint gyakorlati könyvelőt a nagyváradi szakirányú ipariskola fölkérte egy gyakorlati könyvviteltan megírására. És feladatát teljes mértékben megoldotta; mert könyve az egyedüli helyes uton, közgazdasági alapon tárgyalja a fontos ügyességet és fejtegetéseiben a közgazdasági elvek fonálán halad. Előadásában mindig természetszerűen vezeti az olvasót a könnyűről a nehézre és észrevétlenül behatol a könyvvitel lényegébe, a tartozik és követel megkülönböztetésébe, az egyes üzleti és ipari könyvek vezetésének módjába.

Különös érdekességet kölcsönöz a könyvnek, a vonatkozás a helyi körülményekre, a mi jellemzi a könyv praktikus voltát. A pénztár tárgyalásával kezd, mert ez — a legfontosabb vagyonszám; áttérve a naplóra összeállítja a fizetési módozatokat, tekintettel a közgazdasági fejlődésre és a napjainkban szokásos kiegyenlítésekre, bebizonyítván így, hogy a közgazdasági élet fejlődésével halad és hogy a kereskedelem és ipar komplikáltabb ügyleteit is könnyen érthető módon taglalja és magyarázza.

A posta-takarékpénztárral való forgalmat külön fejezetben tárgyalja, a mi eredeti s önálló fölfogásra vall, mert ezt eddig egy könyvviteltan sem tárgyalja, így az olvasó megismerkedik ezen állami intézet feladatával és céljával a minek szükségét minden kereskedő és iparos belátja.

Számos gyakorlati példa és egész üzletmenetek állnak megdolgozva és az ipari és kereskedelmi ügyiratok rövid, de tiszta magyarázatokkal kísérvé.

A folyó számlákról, árverési-könyvről, megrendelési könyvről, érték-papír-könyvről szóló fejezetek különösen érdekesek, minden nehézség nélkül megérthetőek.

Még mint kézirat megbiráltatta a könyvet a nagyváradi ipariskola igazgatója kiváló szakértők által és azok dicsérettel tüntették ki; egy részletét a Budapesti megjelenő »Magyar Iparoktatás« is, a mely igen talpraesett cikknek mondotta. A könnyű nyelvezet, a gyakorlati irány, a közgazdasági fogalmak népszerű fejtegetése lehetővé teszi azt, hogy előismeretek nélkül is, de kísérő magyarázattal még könnyebben sajátíthatja el az egyszerű könyvvitel elemeit.

A könyv Nagyváradon a szerzőnél megszereshető.

— **A Magyarország Vármegyéi és Városai** című nagy honismeretű diszmű kiadválalata, eddig tudvalevőleg csak a teljes műre fogadott el megrendeléseket és így e becses munka egyes kötete az érdeklődők által megszereshető nem volt. A kiadvállalat most, a számos oldalról érkezett kívánságának engedve, elhatározta, hogy egyes köteteket 8 frtos árban küld a megrendelőknek. Most tehát lehetővé vált, hogy mindenki a saját megyéjét külön, önálló elegáns kötetben rendelheti meg. Minden egyes kötetben legalább négy színes kép, 6—10 fénynyomat, több műmelléklet,

térkép és 400 a szövegbe nyomott kép foglaltatik. Ezen nagyszabású diszműből eddig megjelent három kötet: a) V a s vármegye, Szombathely és Kőszeg szab. kir. város, b) A b a u j-T o r n a vármegye és Kassa. kir. város, c) F i u m e és a magyarhorvát tengerpart, tehát ezentúl egyenkint is nyolcz frtért rendelhetők meg, de kizárólag csak Apollo irodalmi rényvénytársaságnál Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 46. — Elkészítés, illetve feldolgozás alatt vannak, vagyis legközelebb jelennek meg: Nyitra, Szabolcs, Bihar Kolozs és Maros-Torda vármegyék illusztrált monográfiái.

MULATSÁG.

A diákok majálisa. Husvétii számunkban röviden megemlékeztünk arról, hogy a helybeli gymnazisták majális készülnek rendezni. Most már a majális megtartása bizonyos, amennyiben a múlt napokban egy küldöttség járt a gymnaziumi igazgatónál, kérvén az engedélyt, amit aztán meg is kaptak. A majális elnökségre G r e x a Lóránd tanárt kérték fel, aki aztat el is fogadta. A rendezői iverket már kibocsátották, sőt az első rendezői gyűlést már valószínűleg ezen a héten megtartják. A választás valószínűleg egyhangú lesz. Az ifjusági elnöknek valószínűleg E s c h e r o l l e s Kruspér Gilbert, titkárnak S e b ő Pál és pénztárnoknak P r i l e s z k y Pál lesz megválasztva. A majális május 25-ikére van tervezve s a »Félix« fürdőben fogják megtartani. A meghívókat valószínűleg már a jövő hét végén kibocsátják.

REGÉNY-CSARNOK.

Az arany cserebogár.

Írta: Poe Edgar. Fordította: Vaday József.

Ez hát csakugyan titokteljes valami.

Ellenállhatatlan vágy vett rajtam erőt, hogy részletesen megvizsgáljam ezt a pergament. Gondosan szemügyre véve órák hosszáig szorongattam kezeim közt, minden figyelmet oda fordítva, hogy a rejtélyt, melynek egyes tünetei közt összefüggést sejtettem: megoldhattam.

A mint Ön elutazott s Jupiter elaludt, azon kezdtem törni a fejemet, hogyan került ez a pergamen az én kezeim közé. A cserebogarat a kontinens partján találtuk, e szigettől nyugatra mintegy ezer lépésnyire. Amint a homokból felvettem, megcsipett, mire én eldobtam. Jupiter valami falevél után kerestem, amelylyel a cserebogarat óvatosabban meg lehetne fogni.

Amint körülnéztem, ott találta a homokba főleg beiszapolódva ezt a pergament.

Közül ehhez a helyhez valami hajótörés roncsai tüntek szemembe, amelyek azonban el voltak avulva, mintha ezer év óta hevernének a homokban.

Jupiter kirázta a pergament a homok közül s belegöngyölve a cserebogarat nekem nyújtotta. Aztán hazafelé vettük az utunkat, ahol G . . . hadnagygyal találkoztunk. Nagyon kért, hogy adjam neki a bogarat, otthon majd utánna néz valamelyik szakmunkában, hogy melyik fajhoz tartozik.

A bogarat odaadtam s a pergament véletlenül a zsebembe dugtam.

Emlékszik aztán Ön, hogy mikor Önnek le akartam rajzolni a bogarat, nem találtam más papírt hamarjában.

Minden aprólékos részletek után azt hiszem, Ön is természetesen fogja találni, hogy a hajótörés roncsai és a pergament közt összefüggést kerestem. De hát miben áll ez összefüggés? A mint látja, a pergamen egyik oldalán halálfej van.

Mindnyájan tudjuk, hogy a tengeri rablónál a halálfej, mintegy jelvény gyanánt szerepel. Szerződéseikre, kötelezvényeikre rendszerint a halálfej rajzát használják.

S jegyezzük meg jól, hogy pergamenről, nem papírról van szó.

A pergamen csaknem elnyúlhatatlan, miért is kiváló fontosságú iratokat rendszerint pergamenre írnak. Irni is elég bajos reá, mégin-

kább rajzolni. Honnan veszi hát magát a halálfej rajza, hacsak nem valami elrejtett jelentősége van. Mindinkább erőt vett rajtam az a meggyőződés, hogy kezemben egy kiváló értékű okiratot tartok.

— De hát hogyan jött Ön arra, hogy a hajó és a koponya közt összefüggés van, holott azt mondja, hogy mikor a cserebogarat akarta lerajzolni, akkor még nem volt a papíron a koponya rajza.

Épen ez a megfoghatatlan. Amint én a cserebogár lerajzolásához fogtam, a pergamenen semmi más rajz, vagy írás nem tűnt a szemembe; s mikor a rajzot bevégeztem Ön elment, vissza nem is jött, nálam más meg nem fordult, lehetetlen hát, hogy valaki a pergamenre valamit írt, vagy rajzolhatott volna.

— Ekkor gondolkozni kezdtem s minden részletet visszaidéztem, ami az Ön látogatása óta történt. Hideg volt. Oh, mily nagy szerencse, hogy hideg volt!

— A kandallóban vígan lobogott a tűz. Ön egészen oda helyezte székét elébe s épen a mikor én a pergament mutattam Önnek Wolf, az én újfullandi kutyám odarohant az Ön vállaira. Ön balkarjával a kutyát ölelte magához, míg jobb kezét a pergammennel együtt lebecsátotta egészen a tűz közelébe. Épen szólan akarom, hogy vigyázzon a pergamenre, meg talál gyulladni, midőn Ön fölemelte és vizsgálni kezdé, még pedig nem azt az oldalát, melyre én a cserebogarat rajzoltam, hanem a másikat. És ime épen ezen az oldalon a tűz hevétől egy halálfej lett láthatóvá.

— Ön bizonyára emlékezik esetekre, a midőn vegyészeti szerekkel és folyadékokkal titkos dolgokat egészen láthatatlan betűkkel írtak le s ezen titkos írást a tűz heve által a papíron vagy pergamenen láthatóvá váltak. Így pl. a vízben oldott kén-folyadékkal eszközölt írás zöld színű nyomatot hagy maga után, ha hevítjük. A salétromsavban oldott kobalszulfid vörös nyomatot hagy. Így számos olyan folyadékot lehet előállítani, amelyek a papíron csak hevítés után lesznek láthatóvá.

Figyelmes vizsgálat alá vettem ekkor a halálfejet.

A papír széléhez közel álló részek sokkal határozottabbak voltak, mint a belsők.

Valószínűleg a reá ható hőség nem egyenlően érte. Megraktam a kandallót s az egészet egyenlő mértékben fölhevítettem. A halálfejjel keresztben álló sarokban egy másik rajz körvonalai tüntek csakhamar fel, melyben egy kecske fejére véltem ráismerni, de csakhamar meggyőződtem, hogy gödölye fejét ábrázol.

— Ah, ah, hát hiszen nem sok jogom lehet Önnek kötekedni Legrand úr, mert másfélmillió dollár tulajdonosával nem igen szoktak úgy könnyedén tréfálkozni, hanem vallja be, hogy egy gödölyefej és a tengeri rablók között már csak édes kevés összeköttetés lehet.

— Épen azt akartam mondani, hogy a rajz ugyancsak tévedésbe ejtett, mert végtére is kecskefejnek találtam az alakot.

(Foly. köv.)

TA VIR A T O K.

Királyunk pohárköszöntője.

Budapest, ápril 24. (Saját tud. táv.)

A szász királyi pár ünnepi lakomáján királyunk pohárköszöntőjében boldognak mondta magát, hogy kettős ünnepen részt vehet. Egybefoglalva mindnyájuk szívből fakadó óhaját, Isten kegyelme vezérelje a szász királyi párt, legyen részese újabb áldott örömmünnepeknek. Albert megköszönte egybefoglalva a német császár és a többi fejedelmi személyiségeket.

Letartóztatott görög képviselő.

Budapest, április 25. (Saját tud. táv.)

Athénből sürgönyzik: (Havas). Angelopalt a »Pelingenezia« szerkesztőjét, delyannista képviselőt és Delijannisz meghitt barátját felségsértés miatt letartóztatták.

